

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3013/2018. (I. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.22.029/2015/12. számú részítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó önkormányzat (Sátoraljaújhely Város Önkormányzata, 3980 Sátoraljaújhely, Kossuth tér 5.) jogi képviselője (dr. Barati Béla egyéni ügyvéd, 3980 Sátoraljaújhely, Kazinczy utca 16.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.22.029/2015/12. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését és azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az elsőfokú bíróságot a panaszában támadott határozat végrehajtásának felfüggesztésére.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőkben foglalható össze. Az indítvány benyújtására okot adó per felperesei tulajdonosai egy ingatlanok, amely közvetlenül szomszédos az indítványozó tulajdonaként nyilvántartott, kivett közterület megnevezésű perbeli ingatlannal. A felperesek 1988-ban vették birtokba nemcsak a saját tulajdonukat képező, hanem a perbeli ingatlant is, és azt együtt használták a saját ingatlanukkal. 1993-ban kerítést létesítettek, amelyet az utcafronton a perbeli ingatlanon is kiépítettek, majd 2003-ban az indítványozó tulajdonában álló ingatlanon szerszámos kamrát építettek. Az indítványozó 2014-ben arról tájékoztatta I. rendű felperest, hogy a per tárgyát képező ingatlanon építési munkákat tervez. A helyszíni szemle alkalmával tapasztalta, hogy az ingatlant felperesek elkerítették és azt sajátjukként használják, ezért az indítványozó felszólította őket az eredeti állapot helyreállítására. Az indítványozó vagyonáról rendelkező önkormányzati rendelet melléklete tartalmazza az önkormányzati vagyonlistát. A perbeli ingatlant a 2014. október 15-i állapot szerint a vagyonkataszteri nyilvántartás nemzeti törzsvagyonként tünteti fel.
- [3] A felperesek keresetükben kérték annak megállapítását, hogy a perbeli ingatlan tulajdonjogát egymás közt egyenlő arányban elbirtoklás címén megszerezték. A bíróság felperesek keresetének helyt adott és kimondta, hogy az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy a perbeli ingatlan mikortól forgalomképtelen törzsvagyon. Utalt arra, hogy az indítványozó részéről a perben hivatkozott, a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 2012. január 1-jén lépett hatályba, ezért annak rendelkezései jelen ügy szempontjából irrelevánsak, mivel az elbirtoklás még a törvény hatálybalépése előtt bekövetkezett. A bíróság álláspontja szerint az indítványozó nem csatolt olyan bizonyítékot, amelyből kétséget kizáró módon megállapítható lett volna, hogy a rendelet megalkotásakor annak mellékletében szerepelt volna a perbeli ingatlan, ezáltal az törzsvagyon körébe tartozott volna. Így az indítványozó képviselő testületi döntésről készült jegyzőkönyvet nem mutatott be annak alátámasztására, hogy a perbeli ingatlant mikor nyilvánították forgalomképtelen törzsvagyonná, ami kizárta volna az elbirtoklást. A bíróság ugyanakkor a per adatai alapján kétséget kizáró módon megállapította, hogy a felperesek a perbeli ingatlant 1988-ban a saját tulajdonukat képező ingatlannal együtt birtokba vették, 2014-et megelőzően a felpereseket az indítványozó nem szólította fel arra, hogy az ingatlan birtoklásával hagyjanak fel. Az elsőfokú bíróság „a bizonyítékok együttes értékelésével” így arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek 2006. június 9-én a perbeli ingatlan tulajdonjogát elbirtoklás jogcímén megszerezték.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és felperesek keresetét elutasította. Érvéle szerint az elbirtoklás kezdő időpontját 1993-tól lehetne számítani, ezért az elbirtoklással való tulajdonszerzés legkorábban 2008-ban következhetett volna be. A felperesek a „sajátjakénti birtoklás” tényét nem bizonyították, a II. rendű felperes tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy a perbeli ingatlan más tulajdona, ezért a bíróság elvárhatónak tartotta, hogy a felperesek a magukhoz

kerített ingatlan nyilvántartási adatairól tájékozódjanak. A másodfokú bíróság megítélése szerint az indítványozó megfelelően bizonyította, hogy a perbeli ingatlan a kiemelt törzsvagyonba tartozik, ami önmagában kizárja az elbirtoklással való tulajdonszerzést.

- [5] A felperesek felülvizsgálati kérelme alapján eljárta Kúria a másodfokon hozott jogerős részítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság „érdemben helyes” ítéletét helyben hagyta. Véleménye szerint az ügyben eljárta bíróságoknak abban a kérdésben kellett állást foglalniuk, hogy az elbirtoklási idő kezdetekor – 1993-ban – a perbeli ingatlan az indítványozó törzsvagyonába tartozott-e, és emiatt mint forgalomképtelen dolog elbirtoklása kizárt volt-e. Az indítványozó a per során nem bizonyította, hogy a perbeli ingatlan, mint kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon az önkormányzati törzsvagyon része, és így forgalomképtelen. A perbeli ingatlan közút jellege sem az ingatlan-nyilvántartásból, sem az ingatlan fekvéséből nem következik, azt még indítványozó is 2004-ben „kert” művelési ágú ingatlanként nevezte meg, így az nem minősül „*ex lege*” törzsvagyonnak. Nem fogadható el az indítványozónak az az előadása – állapítja meg a Kúria –, hogy az ingatlan az Nvtv. rendelkezéseivel összhangban is törzsvagyon, mert a 2012-ben hatálybalépett törvénynek nem volt visszaható hatálya, és az indítványozó azt sem bizonyította, hogy az általa használt fogalomrendszer: azaz a „nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon” és a „nemzeti vagyon körébe tartozó ingatlanok” 2004-ben már alkalmazásra kerülhettek. Az indítványozó a perben azt sem bizonyította, hogy a perbeli ingatlanon olyan közfeladatot gyakorolt volna, amely indokolná kiemelt törzsvagyonba sorolását. Az adott ügyben viszont felperesek megfelelően bizonyították, hogy a perbeli ingatlan 2003-ban nem lehetett az önkormányzati vagyonkataszter része. A Kúria megítélése szerint az adott ügyben az elbirtoklás Ptk. szerinti együttes feltételei megvalósultak, annak objektív és szubjektív kritériumait a felperesek bizonyították, azaz sajátjukként szakadatlanul birtokolták a perbeli ingatlant, azt véglegesnek tekintették és alappal következtettek arra, hogy birtoklásukat más sem szakíthatja meg. Ennek eredményeként a felperesek a tulajdonjogot a perbeli ingatlanon a törvény erejénél fogva 2008-ban megszerezték, így jogosultak kérni annak ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzését.
- [6] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát a Kúria részítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérve, mivel az, az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét és 32. cikk (6) bekezdését sérti. Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése sérelmét arra alapozza, hogy a Kúria túlterjeszkedett a kereseti kérelemben foglaltakon akkor, amikor azt állapította meg, hogy az elbirtoklás 2008-ban következett be, miközben felperesek az elbirtoklási idő végét, azaz tulajdonszerzésük időpontját 2006. június 9. napjában jelölték meg. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, 32. cikk (6) bekezdése és 28. cikke sérelmének alátámasztásaként az indítványozó előadja, hogy „téved a Kúria, amikor az önkormányzati tulajdonban álló, közterületként nyilvántartott utcát („Névtelen utca”) nem minősíti közútnak”. Véleménye szerint a perbeli ingatlan az általa „hivatkozott jogszabályok, valamint jogi tények alapján kétség kívül közútnak minősül”. Nézete szerint a Kúria ezért feleslegesen vizsgálta, hogy a perbeli ingatlan mikor került a vagyonkataszterbe felvételre, mivel a helyi közút *ex lege* forgalomképtelen. Az indítványozó ezt követően amellettt érvel, hogy álláspontja szerint a perbeli ingatlannal kapcsolatosan az elbirtoklás Ptk.-ban írt feltételei sem a sajátjakénti birtoklás, sem pedig a tizenöt évi birtoklás tekintetében nem teljesültek, illetve az elbirtoklás megszakadt. A Kúria a közút fogalmát nem a jogszabályok céljával összhangban és a közjónak megfelelően értelmezte, ezzel ítéletével az indítványozót tulajdonától megfosztotta, így az a közúttal kapcsolatos feladatait ellátni nem tudja – összegzi alkotmányjogi panaszát az indítványozó.
- [7] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [8] 4.1. A panaszt benyújtó önkormányzat indítványozói jogosultságának Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság utal az ezzel a kérdéssel kapcsolatosan kialakított gyakorlatára. Eszerint „[a]z önkormányzat is élhet az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal, feltéve, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvitás ügyben mellérendelt jogalanyként és nem a közhatalom gyakorlójaként járt el. Az indítványozói jogosultság szempontjából tehát nem az önkormányzat (egyébként különleges) jogi státuszának, hanem annak van relevanciája, hogy az önkormányzat az alapul fekvő ügyben, hierarchikus viszonyban,

- a közhatalmi jogosítványaiával élve, avagy a vagyoni forgalom mellérendelt alanyaként járt-e el. Az Alkotmánybíróság álláspontja ugyanis változatlan a tekintetben, hogy az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz – szervezet esetében is –, az egyedi ügyben bekövetkezett, Alaptörvényben biztosított, egyéni jogsérelem orvoslásának eszköze, amely nem az önkormányzat *sui generis*, vagy az állam által átruházott hatáskörben hozott közhatalmi döntéseinek kikényszerítésére szolgáló intézmény” {3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [9] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panaszt benyújtó önkormányzat az indítvány beadására okot adó polgári peres eljárásban mellérendelt félként, a per alpereseként, a közhiteles nyilvántartás szerint a per tárgyát képező ingatlan bejegyzett tulajdonosaként, azaz semmiképpen sem közhatalom gyakorlójaként vett részt, így indítványozói legitimációval – a fent idézett alkotmánybírósági gyakorlat fényében – kétséget kizáróan rendelkezik.
- [10] 4.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetében. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. A bírói döntéssel összefüggésben hivatkozik ugyanaz indítvány az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésének sérelmére is, azonban ezzel összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz, érvelése a kúriai ítélet törvényességi kritikája. Az indítvány e vonatkozásban nem felel meg a határozott kérelem követelményének.
- [11] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az olyan – az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb – bírói döntéssel szemben biztosított az alkotmányjogi panasz lehetősége az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet részére, amely az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alaptörvény – az indítványozó által megsérteni állított – 28. cikke a bíróságok számára állapít meg elvárásokat a jogszabályok értelmezésével összefüggésben, így az nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [12] 4.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a panasz befogadására.
- [13] Az indítványozó – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és 32. cikke (6) bekezdésének sérelme kapcsán – állítja a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség fennállását, mivel a döntés következtében tulajdonjogát elvesztette.
- [14] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is rámutat arra, hogy a testület a bírói ítéleteket kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja felül, szakjogi, törvényességi, tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési, illetve jogértelmezési kérdések megítélésére, felülbírálatára nincsen lehetősége. Gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az erre irányuló indítványok befogadását visszautasítja, a következők miatt: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (IX. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [15] A kifejtettek fényében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány nem mutatott rá olyan körülményre, amely az Abtv. 29. §-a alapján indokolná annak befogadását és érdemi vizsgálatát. Az indítványban az indítványozó valójában a támadott ítélet törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól, amikor a megállapított tényállás helytállóságát, a bíróság jogértelmezését, bizonyíték-értékelését, azaz a bizonyítékokból levont következtetések helyességét vitatja, ezek felülvizsgálatára viszont – a fent írtak szerint – az Alkotmánybíróság eljárásában nincs lehetőség. A Kúria a rendelkezésére álló bizonyítékok értékelése alapján állapította meg az ügy tényállását, a tényállás és az alkalmazandó jogszabályok egybevetésével hozta meg döntését, amelyben álláspontját és annak indokolását részletesen kifejtette. Az pedig, hogy ez az indítványozó pereszteességét eredményezte, önmagában nem követeli meg az Alkotmánybíróság beavatkozását.
- [16] Az indítványozó kezdeményezte azt is, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az elsőfokú bíróságot a panaszban támadott határozat végrehajtásának felfüggesztésére. Tekintettel az alkotmányjogi panasz visszautasítására, az Alkotmánybíróságnak az erre irányuló kérés teljesítésének vizsgálatára nem volt lehetősége.
- [17] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az indítvány részben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt törvényi feltételnek, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. január 16.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/571/2017.

